

Δύο δυνατότητες-επιτεύγματα- τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Επειδή δεν είναι προεκλογική συγκέντρωση για ν' απαριθμίσω το τί έκανε το ΠΑΣΟΚ, θα προτιμήσω ν' ασχοληθώ με προβλήματα κύρια της κοινωνίας. Για να θέσουμε όμως το κοινό πλαίσιο, θα ήθελα εξ αρχής να τονίσω, ότι η οποιαδήποτε συζήτηση προβλημάτων γίνεται στη βάση, ότι αυτή η κυβέρνηση πέτυχε σημαντικές προόδους στην πολιτική εξέλιξη στην Ελλ.

- Εκδημοκρατικοποίηση της δημόσιας ζωής
- Διωγμός μιάς από τις δύο παρατάξεις του εμφύλιου πολέμου
- Διάκριση των Ελλήνων
- Κράτος που συμπαραστέκεται σε ορισμένους μόνο και καταδυναστεύει τους υπόλοιπους
- Εκλογές νοθευμένες 1961
- Φακέλλους κοινωνικών φρουκμάτων
- Χαρακτηρισμούς στο στρατό
- Ραδιόφωνα

Πνεύμα της δικτατορίας, ότι υπάρχει το επίσημο - το σωστό το ανεπίσημο - ότι δεν είναι επιτρεπτή και επιβεβλημένη η κριτική και ελεύθερη σκέψη.

- Έδωσε νέα κοινωνική διάσταση της πολιτικής.

Υπήρχαν και υπάρχουν διακρίσεις- ανισότητες- μια μεγάλη μερίδα πολιτών είχαν και έχουν προβλήματα με το εισόδημά τους την κατοικία, την παιδεία, την περίθαλψη, και το χώρο της δουλειάς τους. Μέχρι τότε ευκαιριακή και επιλεκτική αντιμετώπιση. Τώρα μιά συνολική προσπάθεια για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής.

- Μηνιαία άδεια
- Πενθήμερο
- Πραγματική αύξηση μισθών και ημερομισθίων.
- ΕΣΥ- καλύτερη περίθαλψη.
- Παιδεία

Έδωσε νέα διάσταση στην αναπτυξιακή πολιτική

- Προσπάθεια συνδυασμένης χρήσης των μέσων πολιτικής στη μακροοικονομική πολιτική
- Αντισταθμιστικά οφέλη
- Χειρισμός του θέματος των προβληματικών επιχειρήσεων
- Τοπικές πρωτοβουλίες

- Έδωσε νέα διάσταση στις συμμετοχικές διαδικασίες
Νομαρχιακά Συμβούλια
Τοπική Αυτοδιοίκηση

Πρώτα για το οικονομικό πρόβλημα

Η χώρα μας από το τέλος της δεκαετίας του 1970, αμέσως μετά τη δεύτερη πετρελαική κρίση, αντιμετώπισε σοβαρές δυσκολίες στην προσπάθειά της να επιτύχει ρυθμούς ανάπτυξης - που θα της επέτρεπαν να μειώσει τη διαφορά που τη χωρίζει από τους εταίρους της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τις άλλες αναπτυγμένες χώρες. Η στήριξη ακόμα και ενός μέτριου ρυθμού ανάπτυξης προσέκρουσε στις αρνητικές επιδράσεις που προέκυψαν από τις σοβαρές οικονομικές ανισορροπίες που είχαν συσσωρευτεί στα δέκα χρόνια μέχρι το 1985: την υπέρμετρη αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη διόγκωση του δημοσίου χρέους (17% ΑΕΠ περίπου 85), τον υψηλό και επίμονο πληθωρισμό (25% 85), την απώλεια ανταγωνιστικότητας, την

ανεπάρκεια παραγωγικών επενδύσεων και τη συνεχή υποβάθμιση των παραγωγικών δομών, και ιδιαίτερα τη χρόνια ανισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών (3.300 εκ. έλλειμμα δολλάρια 85) και κατά προέκταση, τη διόγκωση του εξωτερικού χρέους (φτάνουμε 20 δις δολλάρια) και των υποχρεώσεων για την εξυπηρέτησή του.

Αιτία: διαρθρωτικές αδυναμίες (π.χ. μέγεθος επιχειρήσεων, μέγεθος αγροτικού κλήρου

- πτώση ανταγωνιστικότητας (ανάλυση ανταγωνιστικότητας)
- πτώση ποσοστού απόδοσης επενδύσεων

Το ποσοστό απόδοσης για τη βιομηχανία ήταν λίγο πριν από την πετρελαική κρίση γύρω στο 15% όταν τα επιτόκια δανεισμού ήταν 8-9%. Το ποσοστό αυτό απόδοσης έπεσε σταδιακά μέχρι το 1981 σε 5% περίπου ενώ τα επιτόκια δανεισμού αυξήθηκαν σε 18,5-22,5%. Ήδη από τότε το 40% των επιχειρήσεων εμφάνιζαν ζημιές. Η κάμψη του ποσοστού απόδοσης των επενδύσεων από το 1974 και μετά οφείλεται στο ότι οι επιχειρήσεις δεν είχαν την δυνατότητα να αντισταθμίσουν τις μεγάλες αυξήσεις του κόστους με αύξηση της παραγωγικότητας ή με αύξηση των τιμών τους. Το αποτέλεσμα ήταν η χρόνια επενδυτική ανεπάρκεια και η συνεχής υποβάθμιση των παραγωγικών δομών της οικονομίας.

Σταθεροποιητικό πρόγραμμα:

Αποτελέσματα 1987 : έλλειμμα ισοζυγίου πληρωμών 1.300 εκ. δολλάρια (στόχος 1250 - μηδενικός καθαρός εξωτερικός δανεισμός - 2,8% ΑΕΠ - μικρότερο ποσοστό από το 78)

πληθωρισμός 15,7% - ΦΠΑ - Πτωτική βάση τρέχει τώρα με 13,5% περίπου Δανειακές ανάγκες του Δημοσίου 14,2% ΑΕΠ (στόχος 9,7%). Λάθος δικό μας που δεν μπορούσαμε να περιστέλλουμε τις δαπάνες.

Ανεργία. Καμμία αύξηση.

Επιχειρήματα :

Αφαιρέσατε 200 δις από τους εργαζομένους και τα δώσατε στους βιομήχανους (απόδοση βιομηχανίας 5%, ανταγωνιστικότητα)
Μισθωτοί έφεραν το βάρος του προγράμματος (σημασία μισθωτών για την οικονομία)
Ποιά τα μέσα πολιτικής - συσχέτιση δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής

Παρόλα αυτά, συνολικά μπορεί να εκφράσει κανείς ικανοποίηση για τα αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος στην διετία 1986-87. Η πρόοδος που έγινε είναι σημαντική. Εκείνο που πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα είναι ότι στο τέλος του 1987 είχε πιά αποκατασταθεί και ενισχυθεί στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, το κλίμα εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία και αυτό έχει σημασία όχι μόνο για τη συνέχιση της μείωσης του πληθωρισμού και της βελτίωσης του ισοζυγίου πληρωμών, αλλά επίσης για την ανάκαμψη των παραγωγικών επενδύσεων που αποτελεί βασική προϋπόθεση για να επανέλθει η οικονομία σε ύψηλους ρυθμούς ανάπτυξης χωρίς ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών και προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό και με χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού ανάλογους με εκείνους

των εταίρων μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αλλά δεν είναι μόνο η αποκατάσταση εμπιστοσύνης και η ανάκαμψη των επενδύσεων που έχει ήδη αρχίσει. Είναι και η πρόοδος που σημειώθηκε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας που έχει τεράστια σημασία για την προετοιμασία της οικονομίας μας να δεχτεί τις πιέσεις του πλήρους ανταγωνισμού σε μία πενταετία στα πλαίσια μιάς ενιαίας αγοράς μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αλλά και ευρύτερα σε ένα κόσμο στον οποίο διαμορφώνεται νέος διεθνής καταμερισμός εργασίας, όπου υπάρχει σήμερα σκληρός ανταγωνισμός.

Βέβαια δεν είναι δυνατόν να ισχυρισθεί κανείς ότι με την πρόοδο που έχει γίνει μέχρι σήμερα τα προβλήματα και οι περιορισμοί που αντιμετωπίζει η οικονομία έχουν εκλείψει. Η κατάσταση δεν είναι ακόμα τόσο ρόδινη και δεν μπορούμε να εφησυχάζουμε. Ο ρυθμός πληθωρισμού στη χώρα μας είναι ακόμα τετραπλάσιος από τον αντίστοιχο μέσο ρυθμό στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το εξωτερικό χρέος που υπερβαίνει τα 20 δις δολάρια ή το 41% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος είναι μία συνεχής απειλή για το ισοζύγιο πληρωμών. Οι ετήσιες πληρωμές τόκων για το εξωτερικό χρέος ξεπερνούν το 1,2 δις δολάρια και οι δανειακές ανάγκες για την αναχρηματοδότηση του ληξιπρόθεσμου χρέους ανέρχονται περίπου σε 1,8 δις δολάρια. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητα η βελτίωση που σημειώθηκε στο ισοζύγιο πληρωμών να προσλάβει μονιμότερο χαρακτήρα.

Εξάλλου ο δημόσιος τομέας εξακολουθεί να σκεί σοβαρές αρνητικές επιδράσεις στην οικονομία. Η διεύρυνση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα δεν συμβιβάζεται με την παραπέρα αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τη συγκράτηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε επίπεδα που η χρηματοδότησή τους δεν θα δημιουργούσε πρόβλημα. Εξάλλοι οι διαρκώς αυξανόμενες δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα σασκούν πίεση στις πιστωτικές αγορές, διατηρούν υψηλά τα επίπεδα των επιτοκίων και οδηγούν σε σημαντική αύξηση του δημόσιου χρέους. Ήδη το δημόσιο χρέος της χώρας αντιστοιχεί στο 85-90% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η εξυπηρέτησή του θα βαρύνει σημαντικά τις επόμενες δημοσιονομικές χρήσεις και θα περιορίζει τις δυνατότητες για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων.

Με βάση τις πιο πάνω παρατηρήσεις, αναμφισβήτητα έχουμε να διανύσουμε ακόμα σημαντική απόσταση και η χώρα μας δεν έχει άλλη ρεαλιστική επιλογή από το να συνεχίσει την προσπάθεια για παραπέρα προσαρμογή. Όπως αναφέρθηκε ήδη τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε έχουν δημιουργηθεί σταδιακά σε διάστημα πολλών χρόνων και δεν λύνονται από τη μία μέρα στην άλλη.

Η πρόοδος που έγινε το 1986 και το 1987 έχει διευρύνει βέβαια τις επιλογές και τις δυνατότητες χειρισμών της οικονομικής πολιτικής για το 1988. Οι βάσεις που τέθηκαν στα δύο τελευταία χρόνια επιτρέπουν βελτίωση των μέσων πραγματικών διαθέσιμων αποδοχών και κάποια αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 1988.

Εξωτερική πολιτική

Χώρα έζησε μία περίοδο έντονης εξάρτησης.

Πρεσβευτές μεγάλων δυνάμεων καθόρισαν εσωτερική πολιτική 1950-60.

Χουντικό πραξικόπημα με στήριξη από τις ΗΠΑ. Η κυπριακή τραγωδία είναι αποτέλεσμα ότι οι Έλληνες πίστευαν ότι θα μπορούσαν να στηριχθούν στις ΗΠΑ αλλά οι ΗΠΑ έπαιζαν το δικό τους παιχνίδι.

Οικονομικό τομέα-εξάρτηση : ανάπτυξη χώρας περιφερειακής-αγοραστής των προϊόντων βιομηχανικών χωρών -υψηλές εισαγωγές.

Αντίδραση εκφράστηκε : Εθνική ανεξαρτησία, Ελλάδα στους Έλληνες, Οικονομική αυτοδυναμία.
Εκφράστηκε και με συγκεκριμένη πολιτική στάση στα πρακτικά προβλήματα. Ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Τουρκία, προνομιούχος σύμμαχος των ΗΠΑ-Αστυνόμοι Μέση Ανατολή-Μέσο πίεσης στην Ελλάδα για να συμμορφώνεται προς ορισμένη πολιτική-Τουρκικός επεκτατισμός (ενισχύθηκε από ΗΠΑ - ισλαμισμός).
Απέναντι σ' αυτή τη στάση της Τουρκίας η σωστή απάντηση ήταν ξεκαθάρισμα θέσεων (υφαλοκρηπίδα), προβολή τους, άρνηση διαλόγου εφ' όσον ο διάλογος δεν γινόταν υπό συνθήκες ισοτιμίας (με τις ΗΠΑ να πιέζουν ή την Ελλάδα να βρίσκεται σε μειονεκτική θέση γιατί προσεέχοντα κριτήρια ήταν τα ανήκομεν στη Δύση-NATO).

Αυτή τη στάση ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ.

Συνθήκες έχουν αλλάξει. Διεθνής διασύνδεση της οικονομίας επιβάλλει να αναπτύξουμε σχέση με τους γείτονες - να μη φορτίζουμε το κλίμα της οικονομικής συνεργασίας με πολιτικά προβλήματα (τουρισμός). Το πέρασμα μιάς πολιτικής είναι πιο εύκολο όταν διαλέγεσαι, δείχνεις ανοιχτός στα αντεπιχειρήματα - Κίνδυνος απομόνωσης. "Όλοι θέλανε διάλογο. Κανείς δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί θα μπορούσαμε να είχαμε πάει σε πόλεμο χωρίς να έχει αρχίσει ο διάλογος" (Α.Π)
Ο Μάρτης έδειξε ότι χωρίς συνεννόηση μπορεί να υπάρξει πολεμική εμπλοκή.

Θέση μας πολύ πιο ισχυρή. Παγκόσμια αναγνώριση ιδιαίτερου ρόλου που παίζουμε μεταξύ Ανατολής - Δύσης, Μέση-Ανατολή. Μάρτης έδειξε αποφασιστικότητά μας απέναντι στη Τουρκία.

Νταβός-Βρυξέλλες στόχο αλλαγή κλίματος (μή πόλεμος)-διαδικασίες συνεννόησης για να βρεθούν λύσεις σε ανοιχτά θέματα (π.χ. προσεγγίσεις σκαφών στα νησιά ανατ. Αιγαίου) και να προωθήσουμε την κατοχύρωση θέσεών μας (π.χ. υφαλοκρηπίδα - διεθνές δίκαιο, τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα - ευθυδικία).

Μακριά επίμονη διαδικασία, όπου δεν αποκλείονται πιεστικά μέσα. Ποιός διαφωνεί ότι υπάρχει άλλος τρόπος συνεννόησης από τον ειρηνικό.

ΕΟΚ

Με την συμφωνία του Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες κλείνει ένας κύκλος στις σχέσεις της χώρας μας με την ΕΟΚ. Είναι κοινά αποδεκτό ότι το καθεστώς ένταξης που διαμόρφωσε η Συμφωνία Προσχώρησης δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντά μας, δεδομένου ότι εξέθετε την παραγωγή μας στον ευρωπαϊκό ανταγωνισμό χωρίς επαρκείς μεταβατικές περιόδους και, κυρίως χωρίς την εξασφάλιση μηχανισμών μεταφοράς επενδυτικών πόρων για την ενίσχυση των δομών και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας (θα είχε πεί ο ίδιος ο Delors). Με το Μνημόνιο που υπέβαλε η Κυβέρνηση τον Μάρτιο 1982 διαμορφώθηκε μία συγκεκριμένη διαπραγματευτική στρατηγική για την

αλλαγή του καθεστώτος ένταξης στην κατεύθυνση της προώθησης της οικονομικής σύγκλισης ή κατά την "σύγχρονη" ορολογία, της ενίσχυσης της οικονομικής συνοχής. Με την εφαρμογή του ρυθμιστικού φόρου παρατάθηκαν οι περίοδοι προστασίας σημαντικών τομέων της παραγωγής μας, ενώ η απόφαση για την υλοποίηση των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων - την οποία ο έλληνας πρωθυπουργός είχε συνδέσει με την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας - εξασφάλισε πρόσθετη ροή επενδυτικών πόρων στη χώρα μας της τάξης των 320 δισ. δρχ. κατά τη διάρκεια της επόμενης πενταετίας.

Η συμφωνία των Βρυξελλών προβλέπει νέα πρόσθετη χρηματοδότηση της χώρας μας από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας της τάξης των 420 δισ. δρχ. στην επόμενη πενταετία ενώ, παράλληλα, μειώνει την εισφορά μας στον Κοινοτικό Προυπολογισμό. Σε ετήσια βάση (και σε σταθερές τιμές 1987) οι καθαρές απολαβές μας από την Κοινότητα από 30 δισ. δρχ. το 1981 ανήλθαν σε 273 δισ. δρχ. το 1987 και θα φτάσουν το ύψος των 500 δισ. δρχ. το 1992.

Εξάλλου, στις ετήσιες διαπραγματεύσεις για τις γεωργικές δαπάνες έχουν διαμορφωθεί πολύ ικανοποιητικές τιμές για τον έλληνα αγρότη, ενώ στις διαπραγματεύσεις για την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς κερδίζονται παρατάσεις των περιόδων προσαρμογής για δραστηριότητες και τομείς της οικονομίας μας κυρίως στον χώρο των υπηρεσιών και της κίνησης κεφαλαίων.

Η θετική κατάληξη της μεγάλης διαπραγματεύσεως για την αλλαγή του καθεστώτος ένταξης στην Κοινότητα δημιουργεί τις προϋποθέσεις, από την πλευρά της μεταφοράς επενδυτικών πόρων και της εξασφάλισης περιόδων προσαρμογής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πρόκλησης του 1992. Το βάρος της προσπάθειας μετατίθεται πλέον στο εσωτερικό και, ιδιαίτερα στον στρατηγικό τομέα της βιομηχανίας.

1992 - ενοποίηση της αγοράς παράδειγμα - λειτουργία τραπεζών - ενοποίηση διαφόρων ρυθμίσεων (φυτοπαθολογικό). Είναι ένα ορόσημο στην αναγκαία και αναπόφευκτη διασύνδεση μας με τη διεθνή οικονομία.

Στάση των άλλων κομμάτων.

Ν.Δ

Καμιά εναλλακτική πρόταση σε όλους τους τομείς της πολιτικής - Οικονομικό πρόγραμμα, αύξηση ΑΕΠ 4,6% (αδύνατο), περικοπή δημοσίων ελλειμμάτων με περικοπή δημοσίων επενδύσεων.

Πολιτική συσπείρωσης όλων όσων προβάλλουν αιτήματα.

Πολιτική εντονότερης δυνατής αντιπαράθεσης με υπερβολές, διαστρεβλώσεις, άρνηση. Υποβαθμίζει το επίπεδο πολιτικής συζήτησης.

Κρίση ηγεσίας - κρίση ιδεολογίας - κρίση στρατηγικής.

Γι' αυτό και συνδυετικός κρίκος αντιπασοκική στάση. Ν.Δ. παραμένει στο κλασικό σχήμα της Δεξιάς. Κράτος εξυπηρετεί ιδιωτικά συμφέροντα (οι παρεμβάσεις δεν αποσκοπούν την ορθολογικοποίηση - εκσυγχρονισμό).

Συντεχνιακός κατακερματισμός. Συγκεντρωτισμός της διοίκησης. Άρνηση κοινωνικών ελέγχων. Παραμένουν εγκλωβισμένα ευρύτατα στρώματα, που θα μπορούσαν να είναι φορείς αλλαγής. Όχι συνθήματα, επιχείρημα - όχι τυποποιημένες παραστάσεις, κλισέ - κριτική θεώρηση σκεπτόμενοι άνθρωποι για να είμαστε ελεύθεροι.

ΚΚΕ

Τυποποιημένη αντιπαράθεση γιατί προσύλωση σε δογματικές σκέψεις - αναπτυχθεί περασμένο αιώνα.

Μονοπώλια. Ναι αλλά πού, πως καταπολεμώνται;

Λιπάσματα; Εκμετάλλευση στη διάθεση προϊόντων με τη καθοδήγηση του καταναλωτή αγνοείται - Κρατισμός επέκταση όσο το δυνατόν του δημ. τομέα. Κρατικοποιημένα μέσα παραγωγής μπορεί να εργάζονται για ιδιωτικά συμφέροντα (δημοσιουπαλληλική ιεραρχία).

Αποκέντρωση επιβάλλει μικτή οικονομία - Δημοκρ. λειτουργία απαιτεί και πρωτοβουλία ατόμου (έλεγχος τιμών καταστήματα).

Πέρα να διακρίνουμε πέρα από φρασεολογία, τι είναι αριστερή και είναι δεξιά πολιτική.

Σε μία κοινωνία όπως οι δικοί μας οι κοινωνικοί και συνακόλουθα οι πολιτικοί ανταγωνισμοί υπάρχουν - δεν μπορούμε να τους αρνηθούμε - πρέπει να ξήσουμε και επιδιώκουμε τη σύνθεση - όπως επίσης το βασικό πλαίσιο της οικονομίας είναι δοσμένο μέσα από αυτό πρέπει να βρούμε μία οποία ισορροπία.

Σημεία στην ελληνική κοινωνία που θα πρέπει να προσέξουμε:

Ρόλος της άρχουσας τάξης

Παραοικονομία

Συντεχνιακό φαινόμενο

Δημόσια διοίκηση

Στην Ελλάδα διαφύτευσε τις τύχες του τόπου για πολύ καιρό μία ομάδα που συγκέντρωνε οικονομική και πολιτική εξουσία και λόγω της προνομιακής της αυτής θέσης και την επαφή με τα οικονομικά κέντρα του εξωτερικού. Ήταν η άρχουσα τάξη. Η συντηρητική παράταξη προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό τη πολιτική της με βάση τις απόψεις και τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης.

Μερικοί πιστεύουν ΠΑΣΟΚ καταργήσει την άρχουσα τάξη. Κοινωνικές ανακατατάξεις δεν μπορούν να γίνουν από τη μία μέρα στην άλλη.

Εκείνο που μπορούμε **και** κάνουμε είναι να περιορίσουμε τα προνόμια (ορισμένες εξαγωγικές επιδοτήσεις) - να ασκήσουμε έλεγχο (μέσω λειτουργίας τραπεζικού συστήματος - προβληματικές) - να θωρακίσουμε την πολιτική εξουσία ώστε να μην είναι υποχείρια-εξαρτώμενη-καθοδηγούμενη.

Διαφορά μεταξύ ΠΑΣΟΚ-Δεξιάς (Απάντηση σ' αυτούς που λένε ότι είναι το ίδιο). Ποια είναι τα συμφέροντα που προσπίζουμε (σταθεροποιητικό πρόγραμμα-ανεργία-λειτουργία πιστωτικού συστήματος όχι χαριστικά δάνεια) ποιός ο στόχος μας.

Δεν μπορούμε να μειώσουμε τις κοινωνικές ανισότητες παρά στο ρυθμό και στο βαθμό που δεν θα οδηγήσει τους προνομιούχους στην αντίδραση που θα παραλύει το σύστημα. Παράλυση συστήματος-επενδύσεις.

(Μπορούμε όμως να κάνουμε μία συστηματική και σχεδιασμένη πολιτική για να μειώσουμε τις ανισότητες και όχι άναρχα και χωρίς επίγνωση του γύρω περιβάλλοντος)

Πώς μειώνεται η εξουσία της άρχουσας τάξης:

Με την ενδυνάμωση της ανεξαρτησίας κατά το δυνατόν πολιτικής
εξουσίας (καλύτερη λειτουργία στο κόμμα)

Με τον εκσυγχρονισμό της διοικητικής μηχανής

Με τον έλεγχο των κέντρων για τον καθορισμό και την εφαρμογή της
οικονομικής στρατηγικής (τράπεζες - μονοπώλια παροχής σημαντικών
υπηρεσιών ΔΕΗ-ΟΑ - τί κάνουμε, κρατικές τράπεζες φθίνουν, γιατί δεν
προσφέρουν υπηρεσίες-να σταματήσουν οι ξένες - ΘΑ με απεργίες δε
δούλευε - ιδιωτικοποίηση.

- Τί θέλουν επιτέλους οι βιομήχανοι;

" Ιδια κεφάλαια 9 δις.- πιστωτικό σύστημα 74 δις.:εννιά τα δικά
τους 74 τα δικά μας.Και που πήγαν αυτές οι επενδύσεις του
πιστωτικού συστήματος.Πήγαν στην Ελβετία"

Τέτοιες διαπιστώσεις συγκινούν και ξεγείρουν.Συγκαλύπτουν τα
προβλήματα.

Οι βιομήχανοι και οι επιχειρηματίες κοιτάζουν το κέρδος τους - δεν
μπορεί να αφηνόμαστε στον πατριωτισμό τους - πάντα θα κοιτάζουν το
κέρδος τους - θα πάνε τα λεφτά τους στην Ελβετία και θα τα φέρουν
εδώ όταν τους συμφέρει.Αυτό σημαίνει - αν θέλουμε τη συνεργασία,
τη συμμετοχή τους θα πρέπει να λειτουργήσουμε τους οικονομικούς
μηχανισμούς κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτύχουμε το σημείο,που η
επένδυση στη χώρα θα είναι συμφέρουσα γι'αυτούς και ταυτόχρονα θα
έχει το μικρότερο κοινωνικό και οικονομικό κόστος για την
ολότητα.Η πολιτική μας και προσπάθειά μας έγκειται στην αναζήτηση
αυτού του σημείου.Δύο αντίρροπες δυνάμεις - μία προσπαθεί
(βιομήχανοι) να μετατοπίσει αυτό το σημείο σε όφελος η άλλη σε
όφελος του κοινωνικού συνόλου - αλλ'άν ξεφύγουμε δυσλειτουργίες
(επενδυτική αποχή).

Πρίμ,μαύρη αγορά

Είναι οι καταθέσεις κτήμα του κοινωνικού συνόλου;Οι καταθέσεις
είναι για να δανείζονται.Τα προβλήματα υπάρχουν όχι γιατί
δανείστηκαν ξένα χρήματα και τα χρησιμοποίησαν γι'άλλους σκοπούς -
θα έπρεπε να τους απαγορεύσουμε το δανεισμό;
Είναι

- πολιτική φθηνού χρήματος (με επιτόκιο στο ύψος του
πληθωρισμού) συμφέρει να δανείζεσαι παρά να τοποθετείς
ίδια κεφάλαια

(πολιτική δεξιάς για να εξυπηρετήσει επιχειρήσεις)

- δανείστηκαν επιχειρήσεις που δεν ήταν βιώσιμες - πολιτικές
πιέσεις

φθηνό χρήμα είναι διαδεδομένη και σε μάς αντίληψη -
επιτόκιο που ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς θα
εξασφαλίσει υγιείς επιχειρήσεις.

Η Παραοικονομία

Η παραοικονομία αν και φαινόμενο ευρύτατα διαδεδομένο δεν έχει
μελετηθεί αρκετά.Από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι
σήμερα στην Ελλάδα προκύπτουν ως κύριες αιτίες η μεγάλη φορολογική
επιβάρυνση των εισοδημάτων,οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές,το
χαμηλό επίπεδο φορολογικής ηθικής,η ύπαρξη πολλών και πολύπλοκων

διοικητικών ρυθμίσεων και οι δυσλειτουργίες της αγοράς εργασίας (π.χ. οι κοινωνικές παροχές ως αντικίνητρα νόμιμης απασχόλησης). Οι προτάσεις πολιτικής που έχουν διατυπωθεί αποσκοπούν σε μεταβολές στο φορολογικό και ασφαλιστικό σύστημα. Είναι γνωστό το παράδειγμα της εμπορίας τιμολογίων. Βιομήχανοι ή εισαγωγείς διαθέτουν εμπορεύματα χωρίς τιμολόγια σε επιχειρήσεις, οι οποίες θέλουν να έχουν χαμηλό τζίρο για να αποφύγουν αυξημένο φόρο εισοδήματος. Οι αγοράστριες αυτές επιχειρήσεις διαθέτουν τα αγοραζόμενα επίσης χωρίς τιμολόγια, επεκτείνουν δηλαδή το φαινόμενο. Οι αρχικοί πωλητές βιομήχανοι και οι εισαγωγείς πρέπει όμως να δικαιολογήσουν με τιμολόγια τη διάθεση των εμπορευμάτων τους. Γιατί τα εμπορεύματα, παρ'ότι πουλήθηκαν, υπάρχουν σύμφωνα με τα βιβλία των επιχειρήσεων στις αποθήκες και η Εφορία μπορεί να αναρωτηθεί που βρίσκονται όταν διαπιστώνει ότι λείπουν. Πωλούν λοιπόν τιμολόγια χωρίς εμπορεύματα σε επιχειρήσεις και θέλουν να πραγματοποιήσουν εικονικές αγορές είτε για να μειώσουν τα κέρδη τους είτε για να χρησιμοποιήσουν τα διαθέσιμά τους σε εργασίες τις οποίες επιθυμούν να αποκρύψουν. Στην αγορά σήμερα καταβάλλεται ένα πρίμ για την αγορά τιμολογίων ή ο ΦΠΑ που αντιστοιχεί στο εμπόρευμα. Το παράδειγμα αυτό δείχνει ποιά έκταση και οικονομική σημασία μπορεί να έχει η παραοικονομική δραστηριότητα της επιχείρησης και πόσο πιο σημαντικός είναι ο έλεγχος των επιχειρήσεων σε σχέση με τον έλεγχο της αγοράς εργασίας. Ένα άλλο παράδειγμα επιβεβαιώνει ότι δεν είναι το οικονομικό κόστος αλλά η κοινωνική σημασία της παραοικονομικής δραστηριότητας που πρέπει να καθοδηγήσει την αντιμετώπισή της. Η παράνομη οικοδόμηση εξασφαλίζει σ'αυτόν που χτίζει κόστος χαμηλότερο κατά το ποσό της οικοδομικής άδειας που εξοικονομείται και των εισφορών στο ΙΚΑ. Τα έσοδα που χάνει το δημόσιο δεν είναι τόσο σημαντικά. Πολύ πιο σημαντικό είναι ότι η παράνομη πράξη καταστρέφει το περιβάλλον και χειροτερεύει την ποιότητα ζωής. Το κοινωνικό αυτό κόστος επιβάλλει την αντιμετώπισή της.

Η παραοικονομία δεν είναι πρόβλημα γιατί μειώνει τα φορολογικά έσοδα. Οι μελέτες δείχνουν ότι ο έλεγχός της δεν θα αύξανε τις φορολογικές εισπράξεις σε βαθμό, ο οποίος θα εξαφάνιζε τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Θα απέδιδε 300 δις περίπου ενώ τα ελλείμματα ξεπερνούν το 1 τρις. Η παραοικονομία αποτελεί πρόβλημα λόγω των επιπτώσεών της στη λειτουργία της οικονομίας. Παρέμβαση πρέπει να υπάρξει εκεί όπου οι επιπτώσεις είναι οι πιο στρεβλωτικές. Κι αυτό συμβαίνει σε κλάδους όπου παρεμποδίζεται η λειτουργία του ανταγωνισμού, ή η αποτελεσματικότητα των επεμβάσεων της πολιτείας έτσι ώστε επηρεάζεται αρνητικά η αναπτυξιακή ροπή της οικονομίας και εντείνονται κοινωνικές ανισότητες, κυρίως δηλαδή στο εμπόριο, τη μεταποίηση, τις κατασκευές και την οικοδομή.

Στην παραοικονομία συνέβαλε σημαντικά η πολιτική φθηνού χρήματος και αρνητικών επιτοκίων, που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Ο επιχειρηματίας, που μπορεί να δανεισθεί από την τράπεζα με αρνητικό επιτόκιο, θα προτιμήσει να χρησιμοποιήσει στην επιχείρησή του δανειακά κεφάλαια και να αξιοποιήσει τα ίδια κεφάλαια σε παραοικονομικές δραστηριότητες. Το σταθεροποιητικό πρόγραμμα με το να επαναφέρει βαθμιαία πραγματικά επιτόκια συνέτεινε στον περιορισμό των διαθεσίμων για την παραοικονομία κεφαλαίων. Χρειάζεται λοιπόν μία περιοριστική νομισματοπιστωτική

πολιτική, η οποία διατηρεί τουλάχιστον πραγματικά επιτόκια. Η παραοικονομία στην ελληνική κοινωνία είναι φαινόμενο που οφείλεται στο βαθμό ανάπτυξης της οικονομίας, της κοινωνικής συνείδησης και στο θεσμικό πλαίσιο. Λύσεις που θα μπορούν να την περιορίσουν σε μία νύχτα δεν υπάρχουν. Χρειάζεται μακρόχρονη προσπάθεια προς πολλές κατευθύνσεις. Χρειάζεται ιδίως αποφασιστικότητα για να αντιμετωπισθούν καθιερωμένες νοοτροπίες και πρακτικές και για να υπερνικηθεί η αδράνεια της κοινωνίας η οποία αποδέχεται σήμερα ένα φαινόμενο που υποσκάπτει την ανάπτυξή της.

Βασικό πρόβλημα ελλ. κοινωνίας - συντεχνιακό φαινόμενο

Το συντεχνιακό φαινόμενο (εξήγηση τί εννοούμε) υπάρχει. Η συντηρητική παράταξη πέτυχε την ένταξη όλο και περισσότερων στρωμάτων στον αστικό χώρο με τη διατήρηση των πελατειακών σχέσεων της υπαίθρου, με συλλογικές παροχές, με την ευκαιριακή παραχώρηση προνομίων και με τη καθιέρωση ειδικών ρυθμίσεων για να ξεπεραστούν οι κατά καιρούς κρίσεις. Η ένταση του συντεχνιακού φαινομένου είναι αποτέλεσμα του άτακτου και σπασμωδικού τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκε ο αστικός ιστός στην Ελλάδα. Η συστηματική στην επιδίωξή της αλλά άναρχη στις λειτουργίες πολιτική της ενσωμάτωσης ενίσχυσε τον εγωιστικό τρόπο συμπεριφοράς που διέπει τις τοπικές κοινότητες καθιέρωσε μία πολυδιασπασμένη σε ομάδες κοινωνία.

Η επέκταση του συντεχνιακού φαινομένου είναι δυνατή όταν ο ρυθμός αύξησης του εγχωρίου προϊόντος επιτρέπει τη συνεχή επέκταση των παροχών. Σε ένα κλίμα οικονομικής στασιμότητας ή σταθεροποίησης η συντεχνιακή επέκταση δρώ αρνητικά. Σε μία χώρα που επιδιώκει την ανάπτυξη και έχει να γεφυρώσει το χάσμα που τη χωρίζει από τις αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες για να συμμετάσχει έτσι στο διεθνή καταμερισμό εργασίας σε μία συνεχώς βελτιούμενη θέση, ο πολλαπλασιασμός των οργανωμένων ομάδων παρεμποδίζει την γρήγορη προσαρμογή. Συντηρεί δομές που δεν είναι σύμφωνες με τις σύγχρονες απαιτήσεις παραγωγής και διανομής, δεν συμβάλουν στην ανάπτυξη και είναι αντίθετες με τις απαιτήσεις κοινωνικής δικαιοσύνης.

Μία συντεχνιακή δομή μπορεί βέβαια, όπως δείχνει το παράδειγμα των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών, να συμβάλλει στην αποδοχή και εφαρμογή μιάς πολιτικής άρα και στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Όμως προϋπόθεση είναι οι συννομιλητές της πολιτείας να είναι λίγοι, αντιπροσωπευτικοί και νομιμοποιημένοι. Τότε είναι εφικτές διαπραγματεύσεις με δεσμευτικά για όλους αποτελέσματα. Όταν αντίθετα η πολιτεία βρίσκεται αντιμέτωπη με πληθώρα διαπραγματευτών (π.χ. οι συνδικαλιστικές οργανώσεις του δημόσιου τομέα) των οποίων αμφισβητείται και η νομιμοποίηση (περίπτωση της ΓΣΕΕ), υποχρεώνεται σε μια σειρά ξεχωριστών συμβιβασμών που οδηγούν σε διαφοροποιήσεις της πολιτικής και την καθιστούν τελικά ανενεργή. Η θεωρία του κορπορατισμού δεν έχει παρά περιορισμένη ισχύ στην ελληνική περίπτωση.

Η πολιτική απάντηση στο συντεχνιακό κατακερματισμό είναι ο περιορισμός των δομών που συντηρούν και προάγουν τον κατακερματισμό αυτό. Είναι η καθιέρωση διαδικασιών και λειτουργιών που θα συντείνουν να εξασθενίσουν τις ομάδες με έντονα ειδικά συμφέροντα και μονοπωλιακές θέσεις εξουσίας και θα ομογενοποιήσουν την

κοινωνία. Είναι στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και οικονομία θεσμοί και ρυθμίσεις που θα υποχρεώσουν τις επιχειρήσεις να στηρίζονται στη δική τους αποτελεσματικότητα και όχι σε κρατικές ενισχύσεις, που θα επιτρέψουν να ξεπεραστεί η πληθώρα των μικροεπαγγελματιών και μικροεπιχειρηματιών που υφίστανται χάρη σε ειδικά προνόμια και επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο με το υψηλό κόστος λειτουργίας τους. Είναι η βαθμιαία κατάργηση των πολλαπλών ρυθμίσεων για τους εργαζομένους ιδίως στο δημόσιο τομέα, κατά κλάδο, υποκλάδο και κατά τόπο, οι οποίες δημιουργούν και συντηρούν ομάδες χάρη στην ειδική μεταχείριση που παρέχουν. Είναι ο περιορισμός των κλειστών επαγγελματιών και των κλειστών διαδικασιών πρόσληψης. Είναι ο περιορισμός της κάθε ρύθμισης που περιορίζει τον ανταγωνισμό και παρέχει ειδική προστασία χωρίς να δικαιολογείται από ένα συνεχώς επανεξετάζόμενο κριτήριο κοινωνικής δικαιοσύνης και αναπτυξιακής σκοπιμότητας.

Η πολιτική αυτή απάντηση προϋποθέτει ένα υψηλό βαθμό πολιτικής κινητοποίησης. Ο ιστορικά διδομένος για την Ελλάδα παρεμβατικός ρόλος του Κράτους οδηγεί στις δεκαετίες 1950-1980 στη στήριξη των συντεχνιακών ροπών. Η πολιτική δεν εκμεταλλεύτηκε τη σχετική αυτονομία της από την κοινωνία για να παίξει ένα παιδευτικό και καθοδηγητικό ρόλο. Αυτό θα πρέπει να γίνει τώρα. Στην Ελλάδα σήμερα συγκρούονται οι δυνάμεις που έχουν διεισδύσει στο αστικό κέλυφος και εξασφαλίζει ειδικά καθεστώτα με τις δυνάμεις του εκσυγχρονισμού που θέλουν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της οικονομίας ώστε να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη. Η πολιτική πρέπει να συντελέσει να ξεπεραστούν οι αντιθέσεις που γέννησε η αστικοποίηση, να αναζητήσει σημεία σύγκλισης του νέου με το παλιό και να εξασφαλίσει τον εκσυγχρονισμό. Ο πολυσυλλεκτικός χαρακτήρας έχει οδηγήσει τα κόμματα σε μία παθητική στάση απέναντι στη συντεχνιακή επέκταση ώστε να μην αποξενώσουν ψηφοφόρους. Όμως περιθώρια για λαϊκιστικές πρακτικές που εστιάζονται στην ικανοποίηση αιτημάτων χωρίς ένταση στη μακροπρόθεσμη προοπτική του εκσυγχρονισμού ή των αλλαγών των δομών της κοινωνίας δεν υπάρχουν πιά. Τα κόμματα πρέπει να δράσουν καθοδηγητικά, να αντιστρατευθούν με την συμπεριφορά τους την λογική της ικανοποίησης όλων. Το τίμημα αλλιώς θα είναι η οπισθοδρόμηση.

Το συντεχνιακό φαινόμενο είναι σύμφυτο με την κοινωνία μας. Οι ομάδες συμφερόντων εντασσόμενες στη διαχείριση της πολιτικής εξουσίας μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία κοινωνικής συναίνεσης και την αποτελεσματικότερη λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας. Μπορεί όμως να συντελέσουν με τη δράση τους και στον περιορισμό των δημοκρατικών διαδικασιών, στην εξασφάλιση προνομιακών μεταχειρήσεων, στη συντήρηση δομών ανασχετικών στον εκσυγχρονισμό. Ο ρόλος τους θα επηρεασθεί θετικά ή αρνητικά από το βαθμό που η κοινωνία και κυρίως τα πολιτικά κόμματα έχουν αναλύσει το φαινόμενο και είναι αποφασισμένα να σταθούν κριτικά απέναντι στη δράση τους, από το βαθμό που η πολιτική αποφασίζει να μην υφίσταται τις εξελίξεις αλλά να τις καθοδηγεί.

Δημόσια Διοίκηση

Στην Ελλάδα η δημόσιος τομέας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένος και επηρεάζει σημαντικά την οικονομική και κοινωνική ζωή. Η γρήγορη

προσαρμογή της χώρας στις διεθνείς εξελίξεις, η χάραξη της στρατηγικής και της τακτικής για να βελτιώνουμε τη θέση μας στο διεθνή ανταγωνισμό αλλά και η βελτίωση της ποιότητας ζωής μας, η αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων του λαού εξαρτώνται από το επίπεδο και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης. Το επίπεδο και η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης είναι ανεπίτρεπτα χαμηλά. Σε πάρα πολλούς τομείς η διοίκηση δεν είναι σε θέση να σχεδιάσει σωστά, να εφαρμόσει τα σχεδιασμένα, να προβλέψει, να εξυπηρετήσει τον πολίτη.

Παραδείγματα ταλαιπωρίας υπάρχουν πολλά στα τελωνεία, στις εφορίες στις τράπεζες όπου οι αρμόδιοι υπάλληλοι συμπεριφέρονται και αισθάνονται ως σατραπίνκοι. Η εμπειρία μου στα υπουργεία είναι ότι ενώ υπάρχει και ευσυνείδητη δουλειά σε κάποιους τομείς η διοίκηση χωλαίνει απελπιστικά σε κάποιους τομείς.

- Χάραξη οικονομικής πολιτικής-σχεδιασμός, παρακολούθηση και διορθώσεις έγινε από μιά ομάδα συνεργάτες -υπαλληλία τακτική ΥΠΕΘΟ δεν ήταν σε θέση

- Πενταετές πρόγραμμα ΚΕΠΕ έχει μερικά πολύ καλά στελέχη επαναλαμβάνουν τα παλιά.

- ΜΟΠ - Κρήτης, αναδιάρθρωση καλλιεργειών, avocantos

- Επενδυτικά προγράμματα, floating glass -αντισταθμιστικά πάλι από έκτακτους συνεργάτες

Αλλαγή σύγκρουση με νοοτροπές, πρακτικές που επιβάλουν τη λογική του μέσου όρου.

Κοινωνική αλλαγή έχει ορισμένες προϋποθέσεις

α) Σταθεροποιημένη - αναπτυσσόμενη οικονομία, που δίνει μεγαλύτερο εισόδημα - περισσότερα περιθώρια κίνησης

Αλλαγή με πληθωρισμό;

Αλλαγή με στάσιμες και φθίνουσες επενδύσεις

Αλλαγή με δημόσιο τομέα που σωρεύει τα ελλείμματα

Εθνική ανεξαρτησία - αμυντική θωράκιση προϋποθέτει ομαλή οικονομική πορεία

β) Παραγωγικότητα : Μαζική πτώχευση αν σοσιαλισμός συνίσταται στη διανομή παροχών χωρίς σχέση με αύξηση του εθνικού προϊόντος

γ) Ωριμότητα - δυναμική κοινωνικών δυνάμεων.

Η αλλαγή δεν είναι αποτέλεσμα διαταγής - νόμου

- Νόμος για τους συνεταιρισμούς - Συν/σμοί - Αγροτοβιομηχανικός συν/σμός.

- Κοινωνικοποίηση. Νεκρό γράμμα αν δεν δώσουμε περιεχόμενο. Λειτουργία Δ.Σ. (εκπρόσωποι εργαζομένων κύριο μέλημα προμήθειες) ΑΣΚΕ (απαλλαγή από εργασία).

- Απουσία μιάς ολοκληρωμένης πολιτικοideολογικής επεξεργασίας - σχέδια για νέες δομές λειτουργίες των επιχειρήσεων.

- Τοπική Αυτοδιοίκηση. Εξαντλείται πάρκα-πλατείες; παραγοντισμός - λαικισμός. Όχι εργοστάσια - ανεργία. Δεν είναι πρόβλημα - απασχόληση.

Ανάγκη να βελτιώσουμε την ιδεολογία μας.

Τί πρέπει να κάνουμε;

Πρώτη αποστολή μας, η αναμόρφωση της ιδεολογίας μας.

Η προοδευτική ιδεολογία στη χώρα μας είναι αντανάκλαση του παρελθόντος και όχι ενσυνείδητη προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων του μέλλοντος. Είναι ιδεολογία που καθορίστηκε από τις κοινωνικές και πολιτικές αντιπαραθέσεις της περιόδου που ακολούθησε το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Είναι ιδεολογία που δίνει απαντήσεις στα προβλήματα της άμεσης πολιτικής και οικονομικής εξάρτησης από τις προστάτριες δυνάμεις, της ασυδοσίας της διασυνδεδεμένης με την πολιτική εξουσία ιδιωτικής επιχείρησης, της μεταπρατικής οικονομίας. Είναι ιδεολογία που την απασχολούν ακόμη τα προβλήματα εάν το κράτος μπορεί να διαχειριστεί πιά αποτελεσματικά και γι' αυτό κοινωνικά πιο δίκαια κάθε οικονομική δραστηριότητα, εάν πρέπει να επιδιωχθεί η υποκατάσταση όλων των εισαγωγών.

Είναι ιδεολογία που θεωρεί δεδομένη τη δυνατότητα αυτοδύναμης οικονομικής ανάπτυξης, την σκοπιμότητα της βαριάς βιομηχανίας και την αρνητική επίδραση της ανάπτυξης των υπηρεσιών. Είναι ιδεολογία που αγνοεί τη διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας και την αλληλοεξάρτηση των οικονομιών, που παραβλέπει ότι ο ισοζύγιο πληρωμών είναι ο κύριος περιοριστικός παράγοντας της ελληνικής ανάπτυξης, που αποσιωπά ότι χώρα που δεν εξασφαλίζει τόσο ικανοποιητικό βαθμό απόδοσης του κεφαλαίου όσο και οι ανταγωνίστριες της, δεν μπορεί να περιμένει ότι θα προσελκύσει ξένες επενδύσεις και τεχνολογία. Είναι ιδεολογία που δεν αντιμετωπίζει το μικτό χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας και τις επιπτώσεις που έχει ο χαρακτήρας αυτός με μία σειρά από θέματα όπως οι εργασιακές σχέσεις, η φορολογία κερδών, η πολιτική τιμών και σε τελική ανάλυση στις παραγωγικές σχέσεις. Είναι μία ιδεολογία που δεν έχει απαντήσει τί σημαίνει πρακτικά "σοσιαλιστικός μετασχηματισμός", με δεδομένους τους υπαρκτούς και όχι τους θεωρητικούς βαθμούς ελευθερίας που διαθέτει μία μικρή χώρα με ανοικτή οικονομία που είναι μέλος μίας ευρύτερης ομάδας κρατών όπως η Ε.Ο.Κ.

Οι σημερινοί ιδεολογικοί προβληματισμοί εκφράζουν κοινωνικές αντιθέσεις που συνδέονται με την αστική ολοκλήρωση. Το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού έπεσε σε μία τριακονταετία κατά 30%. Τα επαρχιακά κέντρα μεταβλήθηκαν από χωριά σε πόλεις με αναπτυγμένη οικονομική δραστηριότητα. Η ένταση των τμημάτων αυτών του πληθυσμού συνδεόταν με μετανάστευση, καταπίεση, εκμετάλλευση, αυθαιρεσία της εξουσίας οδήγησε σε αγώνες για περισσότερη δημοκρατία, ανάπτυξη της περιφέρειας, κοινωνική δικαιοσύνη και κράτος πρόνοιας.

Η ένταξη των τμημάτων αυτών έχει ολοκληρωθεί. Η πορεία από την ύπαιυρο στα κέντρα έχει αποκοπεί. Η οικονομική δραστηριότητα στην επαρχία βαίνει συνεχώς αυξανόμενη. Τα προβλήματα που απαιτούν λύσεις είναι διαφορετικά, σε άλλο επίπεδο και πιά σύνθετα. Είναι προβλήματα ομογενοποίησης της κοινωνίας, δημιουργίας συναίνεσης για βασικούς στόχους σχεδιασμού της ανάπτυξης, ιεράρχησης προτεραιοτήτων, ισορροπίας μεταξύ οικονομικής δραστηριότητας και διατήρησης του περιβάλλοντος, διαμόρφωσης των οικονομικών και πολιτικών σχέσεων με το εξωτερικό περιβάλλον, διεθνούς συνεργασίας και ένταξης στο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Είναι προβλήματα, που συνδέονται με ένα διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης της χώρας.

Γι' αυτό δεν αρκούν πιά και δεν συγκινούν οι τυποποιημένες απαντήσεις του παρελθόντος. Η σοσιαλιστική παράταξη πρέπει να

ανανεώσει, να συμπληρώσει και να επεξεργαστεί πληρέστερα την ιδεολογία της ώστε να διαγράψει οράματα και στόχους πειστικούς, που μπορούν να συσπειρωθούν για την αλλαγή των δομών.

Δεύτερη αποστολή ο εκσυγχρονισμός και η αναμόρφωση της κοινωνίας μας

1 [Πρέπει να δημιουργήσουμε μία βιομηχανία όπου η έμφαση είναι στη διεθνή ανταγωνιστικότητα, υψηλή παραγωγικότητα, νέες τεχνολογίες, έρευνα, υψηλό ποσοστό αξιοποίησης εγχωρίων πόρων.

Πρέπει να δημιουργήσουμε μία γεωργία με ανταγωνιστικές καλλιέργειες και τυποποιημένα προϊόντα υψηλής ποιότητας με αποδοτικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις στο τομέα της εμπορίας και μεταποίησης με αναπτυγμένη αγροτική έρευνα.

Πρέπει να φροντίσουμε για υπηρεσίες οργανωμένες με σύγχρονες μεθόδους και χαμηλό κόστος για ένα εκσυγχρονισμένο τραπεζικό σύστημα, για τουριστικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, για διεύρυνση της ναυτιλιακής υποδομής.

Πρέπει προπαντός με την εκπαίδευση, τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης τη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων την άνοδο του βιοτικού επιπέδου να δώσουμε στους εργαζομένους την ευκαιρία να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων.]

2 [Σε όλους τους τομείς έχουν ήδη γίνει πρώτα ή και περισσότερα βήματα, υπάρχουν σχέδια, υπάρχουν άνθρωποι που πασχίζουν, υπάρχει προπαντός η θέληση να οδηγήσουμε τη χώρα από την εξάρτηση βαθμιαία στην αυτονομία, την οικονομία από τις σημερινές ανισορροπίες στην αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, τη κοινωνία από τις ανισότητες σε δικαιότερη κατανομή εισοδημάτων και παροχών, τη πολιτεία μας σε περισσότερη δημοκρατία.

Αυτή είναι η κύρια και αποφασιστική απάντηση στη Ν.Δ.

Η συντηρητική παράταξη βλέπει προς τα πίσω και σχεδιάζει το μέλλον για να διατηρήσει το παρελθόν. Δεν έχει γι' αυτό πολλές αβεβαιότητες. Εμείς σχεδιάζουμε το μέλλον για ν' απαλλαγούμε από το παρελθόν, εμείς στίζουμε πάνω στη σημερινή κοινωνία αλλά για να την αναμορφώσουμε ριζικά. Γι' αυτό και τα λάθη, οι αβεβαιότητες, οι καθυστερήσεις. Εμείς όμως έχουμε τις κοινωνικές και ιδεολογικές προϋποθέσεις να δημιουργήσουμε το καινούργιο που χρειάζεται ο τόπος και θα το δημιουργήσουμε. -]

α) η Λεβιά του Μωυσάειν, η χειρότερη Λεβιά = Λεβιά αφ' ἑωυτου ἡ ἰδία κόστα ἡ ἰδία
ἔδωκε διατάγματα γὰρ ἐγκατάστασιν ναοῦ καὶ ἀρχιερέων αὐτῇ Λεβίαι.

β) ἦν δὲ δὴ μετενοήσας μετὰ τὸ ΠΑΡΟΚ → ~~ἀπορία~~ Πρόχειρον αὐτῇ ἀποφασίσαι
μόνο ΠΑΡΟΚ.

γ) Θέον μου ὅτι εἶμαι ^{Μὴ μετὰ συναισθήσει} δυσχερῆς μετὰ τὴν ηγεσίαν τοῦ ΠΑΡΟΚ. → δὲν εἶμαι δυσχερῆς
ἀδελφοί μου ἔχω εὐφραδίαν σὺν Κ.Σ. ^{φύσις καὶ ἰδέσθαι - αἰσθητόν}
εἴη ἢ ὅχι τὴν γῆν σου → μέγα ἀγαθόν τοῦ αἰσθητοῦ στοχασμοῦ. <sup>εἶναι
δυσχερῆς
εὐχρη.</sup>

δ) Θέον φησὶ μετὰ Ν.Δ. Πρόδωσαν Κ.Σ. ταῖς ἐκκλησίαις.
Ἐνταῦθα ἀγωνιστῶν ἰσχυροῦ τῆς - αὐτοῦ δὲν διατασσέται.

ε) Μωυσῆς ἡ Λεβιά σὺ χρόνον τούτου τῆς ἰατρίας; Ὁχι κοινῶς ἀπὸ χιμῆρος

στ) Λεωρόος βασιλεὺς - ~~ἀπὸ~~ Διαβάσει - Βουρενὴς ἀρχιερέως.

ζ) Προσωπικὸ ἀπόδειγμα - τοῦ ἀφιστάσθαι τὸ ΠΑΡΟΚ. κοινῶς.

✗ Βουρενὴς ἔλαβεν τὸ νόμον (εἶσα ἔσται)

Γιατὶ δὲ συμβαίνει εἰσαγγελίας - ἀρχιερέως → κοινῶς εἶναι.

- Πρόβλεψα τοῦ χώρου εἶναι ἐνδοξον